

Tiedote, 12.11.2025

Maanmittausta ja kartoitusta Suomessa – Keski-Suomi kartalle

Kartta kertoo sijainnin lisäksi yhteiskunnasta. Kartta on ollut poliittisen vallan väline ja taideteos, viestin välittäjä sekä tieteen ja kehityksen ilmentymä. Kartan avulla liikutaan paikasta toiseen ja havainnoidaan ympäristöä. Maanmittausta ja kartoitusta Suomessa -näyttely kuvaa Suomen kartoituksen ja maanmittauksen historiaa 390 vuoden ajalta.

Maanmittaus alkoi Suomessa vuonna 1633, kun maahan lähetettiin Ruotsista ensimmäinen maanmittari. Ajan saatossa maanmittareitten joukko sakeni, ja melkein koko maa oli kartoitettu 1600-luvun loppuun mennessä. Kartoitus johti myös maariitojen loppumiseen ja siihen liittyvän väkivallan vähenemiseen.

1700-luvun lopussa alkanut isojako tiesi taas maanmittareille töitä, kun maaseudun rakenne muuttui sarkajaon lakkauttamisen myötä ja kun pellot jaettiin uudestaan. Myös kylien yhteiskäytössä olleet metsät siirtyivät yksityisomistukseen.

Jatkuvat sodat korostivat karttojen tärkeyttä, ja niinpä Suomea kartoittivat vuorollaan Ruotsi ja Venäjä. Pitkään erityisesti Pohjois-Suomesta puuttuivat tarkat kartat, mutta peruskartan myötä koko maa sai sellaisen vuoteen 1975 mennessä.

Struven kolmiomittausketjulla 20. juhlavuosi Unescon maailmanperintökohteena

Maailmanlaajuisesti merkittävää maanmittaustyötä tehtiin Keski-Suomen alueella vuonna 1834, kun maapallon kokoa ja muotoa varmistanutta Struven kolmiomittausketjua mitattiin Kuhmoisissa, Joutsassa, Jämsässä, Korpilahdella, Jyväskylässä, Laukaassa, Hankasalmella, Konnevedellä ja Saarijärvellä. Yhtenäinen kolmiomittausketju kulki aina Mustamereltä Jäämerelle saakka.

Tänä vuonna tuli kuluneeksi 20 vuotta Struven ketjun merkitsemisestä Unescon maailmanperintökohteeksi. Maapallon mittanauhanakin tunnettu Struven ketju edustaa tieteen ja tekniikan kulttuuriperintöä. Se on myös yksi kartoituksen vahva kivijalka. Maailmanperintöluetteloon vuonna 2005 merkittiin osa ketjun mittauspisteistä. Keski-Suomesta luetteloon merkitty mittauspiste sijaitsee Korpilahden Oravivuorella. Struven ketjun historiaa ja Oravivuoren mittauspistettä esitellään tarkemmin näyttelyssä.

Näyttelyn on kuratoinut yli-insinööri Antti Jakobsson Maanmittauslaitokselta, ja sen ovat tuottaneet yhteistyössä Maanmittauslaitos ja Keski-Suomen museo. Näyttely perustuu Maanmittauslaitoksen näyttelyyn Maanmittausta ja kartoitusta 390 vuoden aikana Suomessa. Näyttelyä on muokattu Struven ketjun esittelyn lisäksi ottamalla mukaan muitakin Keski-Suomen kartoituksen historiaa kuvaavia karttaesimerkkejä ja mittausvälineistöä.

Tavoitteena Keski-Suomen maailmanperintökeskus Petäjävedelle

Maanmittausta ja kartoitusta Suomessa -näyttely edistää myös Keski-Suomen maailmanperintökeskuksen rakentumista. Petäjäveden vanhan kirkon läheisyyteen suunniteltu keskus keskittyy kertomaan Petäjäveden vanhasta kirkosta ja Struven ketjusta sekä Unescon maailmanperintöaatteesta. Näyttelyn yhteyteen tulee osio, jossa maailmanperintökeskuksen perustamisesta kerrotaan tarkemmin ja samalla kerätään varoja keskuksen rakentamista varten. Keräystä hallinnoi Petäjäveden Vanhan kirkon säätiö sr.

Aalto2

Lehdistötilaisuus näyttelytilassa

La 13.12. klo 10.30. Paikalla näyttelyn tuottaneet Maanmittauslaitoksen edustajat Ulla Mikkanen ja Antti Jakobsson

Lämpimästi tervetuloa näyttelyn avajaisiin

La 13.12.2025 klo 12.00

Maanmittausta ja kartoitusta Suomessa – Keski-Suomi kartalle

13.12.2025 – 10.5.2026

Aalto2-museokeskus on arkkitehtuurin, muotoilun ja kulttuuriperinnön kohtaamispaikka Jyväskylässä.

LEHDISTÖKUVAT

Mediatiedustelut:

press@aalto2.museum

Näyttelytiedustelut:

Näyttelyn kuraattori, yli-insinööri

Antti Jakobsson

puh. 050 599 4123

antti.jakobsson@maanmittauslaitos.fi

Maailmanperintökoordinaattori

(Struven kolmimittausketju)

Ulla Mikkanen

puh. 040 801 1261

ulla.mikkanen@maanmittauslaitos.fi